

Molnár Ferenc

A Pál utcai fiúk

Editura **KEDVENC** Kiadó
Székelyudvarhely, 2015
ISBN 978-606-8638-13-3

hűtlenül elhagyja őket, hogy egy nagy bérkaszárnnyát vegyen a hátára örök időkre.

A kapuból még visszanézett egyszer. Mint aki a hazáját hagyja el örökre. És abban a nagy fájdalomban, mely erre a gondolatra a szívét összeszorította, csak egy csöppecske, csak egy nagyon kicsi vigasztalás vegyült. Ha már szegény Nemecsek nem érte meg azt, hogy a gittegylet bocsánatkérő küldöttségét fogadhassa, legalább nem érte meg azt sem, hogy elveszik tőle a hazáját, amiért meghalt.

És másnap, mikor az egész osztály néma, ünnepies csöndben ült a helyén, és Rácz tanár úr komoly léptekkel, lassan, ünnepélyesen ment föl a katedrára, hogy onnan a nagy csöndben halk szóval emlékezzék meg Nemecsek Ernőről, és felszólítsa az egész osztályt, hogy holnap délután három órakor valamennyien fekete vagy legalábbis sötét ruhában gyülekezzenek a Rákos utcában, Boka János komolyan nézett maga elé a padra, és most először kezdett derengeni egyszerű gyereklelkében a sejtés arról, hogy tulajdonképpen mi is az élet, amelynek mindnyájan küzdő, hol bánatos, hol vidám szolgálai vagyunk.

.oOo.

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet.....	5
II. fejezet.....	19
III. fejezet.....	34
IV. fejezet.....	61
V. fejezet.....	84
VI. fejezet.....	98
VII. fejezet.....	122
VIII. fejezet.....	137
IX. fejezet.....	172
X. fejezet.....	177

Háromnegyed egykor, épp abban a pillanatban, mikor a természetrajzi terem katedraasztalán hosszú és sikertelen kísérletek után végre-valahára, nagy nehezen, izgatott várakozás jutalmául a Bunsen-lámpa színtelen lángjában fellobbant egy gyönyörű, smaragdzöld csík, annak jeléül, hogy az a vegyület, melyről a tanár úr be akarta bizonyítani, hogy zöldre festi a lángot, a lángot csakugyan zöldre festette, mondom: pont háromnegyed egykor, épp abban a diadalmas minutumban megpendült a szomszéd ház udvarán egy zongora-verkli, s ezzel minden komolyságnak vége szakadt. Az ablakok tárva-nyitva voltak a meleg márciusi napon, s a friss tavaszi szellő szárnyán berepült a muzsika a tanterembe. Valami vidám magyar nóta volt, ami a verkluból indulónak hangzott, s olyan csinnadrattásan, olyan bécsiesen pengett, hogy az egész osztály mosolyogni szeretett volna, sőt voltak, akik valóban mosolyogtak is rajta. A Bunsen-lámpában vígan lobogott a zöld csík, s ezt valahogyan még csak bámulta az első padból néhány fiú. De a többiek kinéztek az ablakon, amelyen át a szomszédos kis házak teteit lehetett látni, s a távolban, az aranyos déli napon a templomtornyot, melynek óráján a nagymutató vigasztalóan haladt a tizenkettős felé. És ahogy kifigyeltek az ablakon, a muzsikával együtt más, ide nem tartozó hangok is jöttek be a terembe. Tülköltek a lóvasúti kocsisok, valamelyik udvaron dalolt egy cseléd lány, de egészen mást, mint amit a zongoraverkli játszott. És izegni-mozogni kezdett az osztály. Némelyek turkálni kezdtek a padban a könyvek közt; a rendesebbek megtörölték a tollaikat; Boka becsukta a kicsiny, piros bőrrel bevont zsebtintatartóját, melynek igen ügyes szerkezete volt, úgyhogy sose folyt ki belőle a tinta, csak akkor, ha zsebre vágta az ember; Csele összeszedte a lapokat, amelyek nála a könyveket helyettesítették, mert Csele gigerli volt, és nem pakolta a hóna alá

az egész könyvtárát, mint a többi, hanem csak a szükséges lapokat szokta volt elhozni, ezeket is gondosan elosztva összes külső és belső zsebeiben; Csónakos az utolsó padban akkorát ásított, mint valami unatkozó víziló; Weisz kifordította a zsebet, és kiszórta belőle az összes délelőtti morzsákat, melyek ama kifliből maradtak ott, amelyet Weisz a tíz órától egy óráig terjedő időközben a zsebéből evett ki darabonként; Geréb csoszogni kezdett a pad alatt a lábával, mint aki úgy tesz, mintha föl akarna állani; Barabás pedig minden szemérem nélkül terítette a pad alatt térdére a viaszkosvásznat, nagyság szerint rakván bele a könyveket, s majd egy szíjjal akkorát húzván rajta, hogy a pad is megreccsent, és ő maga belevörösödött - egyszóval mindenki előkészületeket tett a távozásra, s csak egyedül a tanár úr nem vett tudomást arról, hogy öt perc múlva vége lesz mindennek, mert a tanár végighordozta szelíd tekintetét a sok buksi gyerekfej fölött, és így szólt:

- Mi az?

Nagy csönd lett erre. Halálos csönd. Barabás kénytelen volt elereszteni a szíjat, Geréb maga alá kapta a lábát, Weisz ismét befordította a zsebet, Csónakos befogta a száját a kezével, és a tenyere mögött végezte be az ásítást, Csele békében hagyta a „lapokat”, Boka hamar zsebre vágta a piros tintatartót, melyből, a zsebet megérezve, rögtön szivárogni kezdett a szép kék antracén.

- Mi az? - ismételte a tanár úr, s ekkor már mindenki mozdulatlanul ült a helyén. Aztán az ablakra nézett, amelyen át vígan cincogott be a verkliszó, mintegy éreztetve mindenki-vel, hogy ő nem tartozik a tanári fegyelem alá. De a tanár úr azért szigorúan nézett a verkli irányába is, és így szólt:

- Csengey, csukd be az ablakot!

Csengey, a kis Csengey pedig, aki „első pad első” volt, föl-kelt, és az ő komoly, szigorú kis pofájával az ablakhoz ment, hogy becsukja.

E pillanatban Csónakos kihajolt a padsor szélén, és odasúgta egy kis szőke fiúnak:

- Vigyázz Nemicsek!

Nemicsek hátrasandított, majd a földre nézett. Egy kis papírgombóc gurult melléje. Fölvette, kihajította. Az egyik oldalára ez volt írva:

Add tovább Bokának!

Nemicsek tudta, hogy ez csak címzés, és hogy maga a levél, az igazi mondanivaló a papíros másik oldalán van. De Nemicsek határozottan jellemes férfiú volt, és nem akarta a más levelét elolvasni. Tehát ő is gombócot csinált belőle, megvárta a kellő pillanatot, s most ő hajolt ki a két padsor között hagyott utcára, és ő súgta:

- Vigyázz Boka!

És most Boka nézett le a földre, amely rendes közlekedési eszköze volt az üzeneteknek. Valóban, gurulva jött a kis papíros gombóc. A másik oldalára, tehát arra az oldalra, amelyet a szőke Nemicsek becsületből nem olvasott el, ez volt írva:

Délután háromkor közgyűlés.

Elnökválasztás a grundon. Kihirdetni.

Boka zsebre vágta a kis papírost, és egy utolsót szorított már összecsomagolt könyvein. Egy óra volt. A villamos óra berregni kezdett, és most már a tanár úr is tudta, hogy vége az órának. A Bunsen-lámpát eloltotta, a leckét kijelölte, és visszament a természetrajzi szertárba, a gyűjtemények közé, honnan minden ajtónyitáskor kitömött állatok, polcon tollász-kodó kitömött madarak kandikáltak ki buta üvegszemükkal, s ahol a sarokban csöndesen, de méltósággal állongott a titkok titka, a rémek réme: egy megsárgult emberi csontváz.

És az osztály egy perc alatt künn volt a teremből. A nagy, oszlopos lépcsőházban vad rohanások történtek, melyek

ajánlatot. Hiszen Csele gigerli volt, és csak lapokat hozott a könyvekből.

- Sajnálod? - kérdezte tőle.

- Sajnálom - mondta Csele. - De azért ne hidd, hogy gyáva vagyok. Én nem vagyok gyáva, csak a kalapot sajnálom. Én ezt be is bizonyíthatom, mert ha akarod, én a te kalapodat nagyon szívesen odavágom!

Ilyet nem lehet Gerébnek mondani. Ez majdnem sértés volt. Fel is fortyant. Ezt mondta:

- Ha már az én kalapomról van szó, hát odavágom én magam. Ez egy uzsorás. Ha félsz, menj el.

És azzal a mozdulattal, ami nála a harciasságot jelentette, le is vette a kalapját, hogy szétüssön vele az x-lábú asztalon, mely teli volt rakva cukorral. De valaki megfogta hátul a kezét. Egy majdnem férfiasan komoly hang ezt kérdezte tőle:

- Mit csinálsz?

Geréb hátranézett. Boka állt mögötte.

- Mit csinálsz? - kérdezte tőle ismét.

És komolyan, szelíden nézett rá. Geréb morgott egyet, mint az oroszlán, mikor az állatszélídítő a szemébe néz. Meghunyázkodott. A fejére tette a kalapot, és vonogatta a vállát.

Boka csöndesen mondta:

- Ne bántsд ezt az embert. Én szeretem, ha valaki bátor, de ennek semmi értelme nincs. Gyere!

És feléje nyújtotta a kezét. A keze csupa tinta volt. A tinta-tartó kedélyesen csöpögtette a zsebébe a sötétkék levét, és Boka mit sem sejtve húzta ki a zsebéből a kezét. De ezzel nem törődtek. Boka a falhoz kente a kezét, aminek az lett a következménye, hogy a fai tintás lett, de Boka keze viszont nem tisztult meg. A tintaűgy azonban ezzel be volt fejezve.

Boka karon fogta Gerébet, és elindultak a hosszú utcán. Mögöttük maradt a csinos kis Csele. Még hallották, amint fojtott hangon, a levert forradalmár bús lemondásával szólt az olaszoknak:

- Hát ha már ezentűl minden két krajcár, hát adjon két krajcárért törökméz.

És belenyűlt finom kis zöld erszényébe. Az olasz pedig mosolygott, és azon törhette a fejét, hogy mi volna, ha holnaptól kezdve minden - három krajcár volna. De ez csak álom volt. Ez olyasvalami volt, mint amikor valaki azt álmodja, hogy minden forint egy százast ér. Nagyot sújtott a késsel a törökmézre, s a lepattant szilánkot egy kis papírba tette.

Csele keserűen nézett rá.

- Hiszen ez kevesebb, mint azelőtt!

Az olaszt most már szemtelenné tette az üzleti siker. Vigyorogva szólt:

- Hát most drágább, hát most kevesebb.

És már egy új vevő felé fordult, aki ezen az eseten okulva, a kezében tartotta a két krajcárt. És vagdosta a fehér cukormasszát a kis bárdal olyasvalami furcsa mozdulatokkal, mintha valami mesebeli középkori, óriási hóhér lett volna, aki apró, mogyorófejű emberkének csapkodja le a fejüket egy kis arasznyi bárdal. Szinte vérengzett a törökmézben.

- Pfuj - mondta Csele az új vevőnek -, ne vegyen ennél! Ez uzsorás.

És egyszerre csapta be a szájába az egész törökméz, amelyre a fele papír ráragadt, letéphetetlenül, de nem lenyalhatóanul.

- Várjatok! - kiáltott Bokáék után, és utánuk szaladt.

A sarkon érte őket utol, s itt befordultak a Pipa utcába, a Soroksári utca felé. Összekapaszkodtak hárman; középűt